

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com



Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ Η σκοτεινή πλευρά της ευτυχίας

Την επόμενη Δευτέρα γιορτάζουμε την ημέρα της Αυστραλίας. Οι νεότερες γενιές όμως είναι πίο υποψιασμένες για το τί ακριβώς γίνεται εδώ στην Αυστραλία όσον αφορά την πολύ πρόσφατη ιστορία της. Ακόμα και παιδιά Ελλήνων (ελληνοαυστραλοί δηλαδή) των οποίων οι γονείς μετανάστευσαν εδώ μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και είχαν την δυνατότητα να φύγουν από την Αυστραλία για τα κράτη των γονέων τους, ερχόμενοι ξανά εδώ ή για δουλειές ή για να δούνε συγγενείς ή γονείς εκφράζουν πλέον ανοικτά την άποψη τους ότι πλέον η Αυστραλία δεν είναι η χώρα που ήξεραν αλλά έχει αλλάξει αρκετά, πολλές φορές όχι προς το καλύτερο. Είναι αυτό που λέμε κάθε περίοδο και καλύτερα. Αλλά γιατί συμβαίνουν όλα αυτά; Μάλλον θα πρέπει να πάμε πολύ πίσω να σκαλίσουμε την ιστορία και να φτιάσουμε και στο σήμερα να δούμε τί κρύβεται πίσω από τον καπνό που κυριολεκτικά αλλά και μεταφορικά έχει αρχίσει να σκεπάζει αυτή την όμορφη χώρα. Στο τέλος του 18ου αιώνα, η αγγλική εργατική τάξη (οι υφαντουργοί, οι εργάτες γης, οι εργάτες στη βιομηχανία σιδήρου, οι ανθρακωρύχοι και άλλοι κλάδοι), ζούσε κατά μεγάλο μέρος στην επαρχία. Εκεί απασχολείτο στο σπίτι ή σε μικρά εργαστήρια, με ισχυρές διασυνδέσεις στο χωριό ή τη ζωή της τοπικής εννοίας. Ωστόσο, από τις αρχές της δεκαετίας του 1830, πολλοί εργάζονταν σε μεγάλα εργοστάσια κάτω από την πειθαρχία του επιστάτη και των μηχανικών ρολογιών. Αρχισαν να μένουν σε άθλιες πόλεις όπως το Μάντσεστερ, το Λίβερπουλ και το Λιντς. Χιλιάδες και χιλιάδες εργάτες και οι οικογένειές τους στριμώχνονταν σε επικίνδυνες φτωχογειτονιές, όπου πέθαιναν νέοι και φτωχοί. Ο παλιός κόσμος είχε αρχίσει πλέον να μεταμορφώνεται.

Μακροπρόθεσμα αυτή η Βιομηχανική Επανάσταση έκανε τους Βρετανούς πλουσιότερους, αλλά έγινε διαμέσου μιας άκρατης εκμετάλλευσης και μιας ανάληπτης βίας, με σειρά οικονομικών ιδεών που επιβάλλονταν άνωθεν, εντελώς εχθρικές και ξένες από οποιαδήποτε αίσθηση συμμετοχής σε ένα κάποιο κοινό σχέδιο για το καλό όλων. Μια ιδεολογία δηλαδή που ενστερνίζονταν τα κάθε είδους αφεντικά και μόνο αυτά.

Γιατί ξεκινάω από εκεί, με την κατάσταση της αγγλικής εργατικής τάξης. Μα, απλούστατα, γιατί αυτό υπήρξε και εξακολουθεί να υφίσταται (τηρουμένων των όποιων αναλογιών) και με την σημερινή Αυστραλία. Γιατί κάτι παρόμοιο με την ιστορία στην Αγγλία κατά τις τρεις πρώτες δεκαετίες του 1800 συνέβη και στην Αυστραλία καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια του 20ού αιώνα, αλλά κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 μέχρι και σήμερα. Ο μετασχηματισμός από τη βιομηχανική στη μετα-βιομηχανική εποχή ήταν τόσο ολοκληρωτικός, που δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι από κοινωνιολογικής άποψης ισοδυναμεί με μια εξαφάνιση, μια γενοκτονία. Και για να γίνω πίο συγκεκριμένος, σε μόλις 30 χρόνια -το ίδιο χρονικό διάστημα που εκτείνεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 μέχρι σήμερα- μια οικονομία που προηγουμένως υπηρέτουσε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο (πάντα τηρουμένων των αναλογιών) το σύνολο της κοινότητας, τώρα υπηρετεί μια μικρή κατηγορία επενδυτών, κεφαλαιούχων, αφεντικών, υποδουλώνοντας σε αυτούς όλους σχεδόν τους υπόλοιπους.

Ας δούμε όμως μερικά ιστορικά στοιχεία για να έχουμε μία μικρή αντίληψη.

Πώς, δημιουργήθηκε η Αυστραλία έτσι όπως την ξέρουμε; Για να καταλάβουμε πάνω-κάτω πώς δημιουργήθηκε το αυστραλιανό κράτος, η οικονομία και, βασικά, ο ιμπεριαλισμός (στην ευρύτερη Νοτιοανατολική Ασία) θα παραθέσουμε μερικά ιστορικά στοιχεία.

Υπολογίζεται ότι πριν από την άφιξη των λευκών αποικι-

οκρατών στην Αυστραλία, το 1788, ζούσαν σε ολόκληρη τη χώρα, σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον, εκατοντάδες χιλιάδες αυτόχθονες (για μερικούς 300.000, για άλλους μέχρι και 1.000.000) περίπου 50.000 χρόνια. Οι ιθαγενείς αυτοί λαοί της Αυστραλίας μιλούσαν περισσότερες από 250 γλώσσες και 700 διαλέκτους, είχαν τη δική τους κοινωνική και οικονομική οργάνωση, το δικό τους νομαδικό και συλλογικό πολιτισμό. Οι άνθρωποι αυτοί αποδεκατίστηκαν σταδιακά, εξαιτίας του βίαιου εποίκισμού των λευκών Βρετανοαυστραλών, της εσκεμμένης εξάπλωσης στις τάξεις τους λοιμώξεων, επιδημιών και κάθε είδους ασθενειών καθώς και των εκάστοτε πολιτικών πολιτισμικής γενοκτονίας σε βάρος τους. Πέρασαν αρκετές δεκαετίες μέχρι τα κινήματα κοινωνικής και πολιτικής αφύπνισης και χειραφέτησης να ξεκινήσουν δυναμικά τον αγώνα τους από τη δεκαετία του 1930 ακόμα, ώστε οι Αβοριγίνες της Αυστραλίας να ξαναμπούν επίσημα στον χάρτη της χώρας με το δημοψήφισμα του 1967, όταν αποφασίστηκε να καταμετρούνται για πρώτη φορά στις απογραφές (!) και τα ζητήματά τους να τα χειρίζεται η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της χώρας. Σήμερα, 700.000 περίπου από τα 25.000.000 κατοίκους της χώρας, αυτοπροσδιορίζονται ως «αυτόχθονες» ή «αυτόχθονες καταγωγής». Έτος-σταθμός στις σχέσεις τους με τους λευκούς ήταν το 1992 η απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου της χώρας, σύμφωνα με την οποία η Αυστραλία δεν ήταν «terra nullius» (άδεια γη, όπως ισχυριζόνταν οι λευκοί), πριν την άφιξη των Βρετανών και ότι οι αυτόχθονες έχουν κυριαρχικά δικαιώματα γης και δύνανται να διεκδικήσουν αποζημιώσεις (αν και υπό προϋποθέσεις).

ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΟΜΟΣΠΟΝΔΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Το ομόσπονδο κράτος της Αυστραλίας συγκροτήθηκε το 1901. Βάσεις του ήταν, από τη μια πλευρά, ο διαχωρισμός εκκλησίας και κράτους, νομοθετώντας, όμως, από την άλλη, την έννοια του πολίτη της χώρας κυρίως με βάση αυτήν του λευκού Βρετανοαυστραλού. Η πολιτική αυτή επικράτησε και κυριάρχησε μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Για του λόγου το αληθές, μια από τις πρώτες νομοθετικές πράξεις του νεοσύστατου κράτους, ήταν ο περιορισμός της μετανάστευσης. Στη χώρα έπρεπε να εγκαθίστανται λευκοί, άνθρωποι που προέρχονταν ως επί το πλείστον από την Ευρώπη.

Επίσης, στις αρχές του 20ού αιώνα, άτομα με διαφορετικά φυλετικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, θεωρούνταν ξένα και κατώτερα της κατεστημένης και επικρατούσας αγγλοκελτικής παράδοσης και εν δυνάμει επικίνδυνα.

Ο ξένος, ο μετανάστης, ο φυλετικά εκτός της κυρίαρχης βρετανοαυστραλιανής κοινωνίας, γίνεται εν μέρει κοινωνικά αποδεκτός, αλλά μόνο ως νομοταγής οικονομική μονάδα, μόνο, δηλαδή, ως εργαζόμενος και, μάλιστα, εκμεταλλεζόμενος πολλαπλά. Ούτε λόγος να γίνεται για τη διατήρηση ή ανάπτυξη των ιδιαίτερων εθνοτικών και πολιτισμικών του καταβολών και παραδόσεων και σε όποιες περιπτώσεις επιτρέπεται κάτι τέτοιο, αυτό πρέπει να συνάδει και να συμμορφώνεται με την επικρατούσα πολιτική. Από εκεί και πέρα, η «γιγάντωση» της Αυστραλίας, καθίσταται ζήτημα και οικονομικής ανάπτυξης αλλά και προστασίας της λεγόμενης εθνικής ασφάλειας. Αυτό που επιτεύχθηκε μεταπολεμικά με τα προγράμματα μαζικής μετανάστευσης είναι επικό. Από τη μια, το αυστραλιανό κράτος κατάφερε, ανάμεσα σε άλλα, να τριπλασιάσει τον πληθυσμό της χώρας και να φέρει στη χώρα μετανάστες από περισσότερες από 150 και πλέον διαφορετικές χώρες, από την άλλη, όμως, κατορθώθηκε να μην αλλοιωθεί ο κυρίαρχος αγγλοκελτικός χαρακτήρας της αυστραλιανής κοινωνίας.

Έτσι, ενώ ο ξένος, ο μετανάστης, είναι αρκετά ορατός στο νεοσύστατο κράτος, ο αυτόχθονας, ο ιθαγενής, εντούτοις, καθίσταται και θεσμικά αόρατος, χωρίς να καταγράφεται η παρουσία του στις απογραφές, μέχρι το 1967 και χωρίς να του αναγνωρίζεται το δικαίωμα ιδιοκτησίας -στην ίδια του τη γη- μέχρι και το 1992!

Η ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΠΡΙΝ ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Αλλά ακόμα και για τους λευκούς νομιμόφρονες νοτιοευρωπαϊκούς μετανάστες (Ελληνες, Ιταλούς, Γιουγκοσλάβους κ.ά.), η προπολεμική Αυστραλία ήταν ιδιαίτερα σκληρή και αφιλόξενη χώρα. Τα φακελώματα και οι περιορισμοί την περίοδο εκείνη, οι βίαιες εξεγέρσεις και εκρήξεις εναντίον των μη αγγλικής καταγωγής μεταναστών, ειδικά την περίοδο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, είναι μερικές ενδεικτικές περιπτώσεις ανοικτής εχθρότητας.

Η ίδρυση μεταναστευτικών κοινοτήτων και ο πρωταγωνιστικός ρόλος τους μπορεί, από τη μια, να στόχευε στη διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας των μεταναστών, αλλά στόχευε και στην πολιτισμική τους πειθάρχηση, δηλαδή στην προώθηση του μοντέλου του καλού, συνεργάσιμου, νομοταγούς, υποτακτικού και μη διαμαρτυρούμενου προς την κυρίαρχη κουλτούρα και άποψη, μετανάστη. Όσο κι αν φαίνεται τρελό και παράξενο και έξω από την εποχή του αυτή η θέση υποστηριζόταν και εξακολουθεί να προωθείται και μέχρι σήμερα!!! Από που γίνεται αυτή η προώθηση; Οι Αυστραλοί το έχουν αφήσει να γίνεται μέσα από τις μεταναστευτικές εφημερίδες και ΜΜΕ όλων των κοινοτήτων που ζουν και δραστηριοποιούνται στο σύνολο της Αυστραλιανής ηπείρου, τις διάφορες θρησκείες (καθολικοί, πρωτεστάντες, μουσουλμάνοι, βουδιστές κ.λ.π.) και τους επικεφαλής των μεταναστευτικών οργανώσεων και φορέων.

Μεταπολεμικός Πολυπολιτισμός

Μεταπολεμικά, με αφορμή την εμπειρία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η σύναψη συμμαχικών σχέσεων της Αυστραλίας με διάφορες ευρωπαϊκές χώρες (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας) και η απαρχή της μαζικής μετανάστευσης, η οποία απορροφήθηκε σε κάθε πτυχή της οικονομικής δραστηριότητας και, κυρίως, στον χώρο της ανεπίδοκτης βιομηχανικής εργασίας (αυτοκινητοβιομηχανία, αλλά και κατασκευή μεγάλων έργων), αποδείχθηκαν πραγματικά κάτι παραπάνω από επικερδείς, άκρως χρυσοφόρες πολιτικές για το αυστραλιανό κεφάλαιο.

Για να προχωρήσει, μάλιστα περισσότερο στην κατεύθυνση όλο και μεγαλύτερου κέρδους, το αυστραλιανό κεφάλαιο συνεπικουρούμενο από το κράτος, και για να το επιτύχει όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα, υιοθέτησε από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του 1990 την αρχή του φιλελεύθερου πολυ-εθνοισμού / πολυ-πολιτισμού, ένα ιδεολόγημα που αυτοπροβλήθηκε ως ο ουδέτερος εγγυητής των εκπαιδευτικών, πολιτισμικών, εργασιακών και άλλων δικαιωμάτων των παλαιών και νέων μεταναστών, χωρίς βέβαια, όπως αναφέρθηκε και πριν, να απολέσει ή να απεμπολήσει τα λευκά βρετανοαυστραλιανά χαρακτηριστικά του.

Έτσι, μέσω μιας καθαρά εξατομικευμένης «ισοπολιτείας» και «ισονομίας» των μεταναστών, ο μη βρετανοαυστραλιανός πληθυσμός της χώρας οδηγήθηκε σε μια κατά πολύ ανώδυνη ενσωμάτωσή του στον κορμό της λευκής Βρετανοαυστραλίας.

(Συνεχίζεται την επόμενη εβδομάδα)